

Verschenen in De Limburger, dinsdag 27 nov. 2007

Het gelijk van burgemeester Leers

Door Arno Korsten en Cees Verstedden

Blijkens De Limburger van 24 november j.l. is professor Elzinga van mening dat het optreden van burgemeester Leers van Maastricht in de kwestie rond CDA-fractievoorzitter Van Rens ontoelaatbaar is. Het ontoelaatbare zou hierin zitten dat de heer Leers in 2003, toen hij werd geïnformeerd over de beslaglegging op de vergoeding van Van Rens, juridisch advies heeft ingewonnen en bovendien daarover en over de met Van Rens gemaakte afspraken niet de andere fractievoorzitters heeft geïnformeerd. Bij nadere beschouwing rijst de vraag wat Leers eigenlijk verkeerd heeft gedaan.

In 2003 werd burgemeester Leers – overeenkomstig daarover in het verleden gemaakte afspraken – intern geïnformeerd over het feit dat beslag was gelegd op de vergoeding van raadslid-fractievoorzitter Van Rens. Naar bleek was er sprake van omvangrijke schulden. Burgemeester Leers stond voor de vraag wat hij met deze informatie moest doen. Kon hij als voorzitter bepaalde maatregelen nemen? Of zou hij de raad kunnen voorstellen dat te doen? Hij won daarover juridisch advies in bij juridisch adviesbureau Capra. Dit bureau deelde de burgemeester mede dat hij geen juridische stappen tegen het raadslid kon ondernemen, omdat hij daarvoor geen wettelijke bevoegdheid had. Wat dan te doen met het bestuurlijk niet onbelangrijke feit? Het belang hiervan zat vooral in het feit dat een raadslid in deze omstandigheden vatbaar is voor chantage, nog afgezien van het feit dat het aanzien van het gemeentebestuur in het geding zou kunnen komen en dat van raadsleden voorbeeldgedrag verwacht mag worden.

Menige burgemeester zou na de constatering dat formele stappen onmogelijk waren, hebben afgezien van verdere actie, maar zo niet Leers. Hij tilde - terecht - zwaar aan deze zaak. Overeenkomstig het advies van Capra besprak hij de kwestie met de heer Van Rens en sprak met hem af dat hij bij onderwerpen met groot financieel belang niet als woordvoerder zou optreden. Ook gaf de burgemeester hem in overweging het raadslidmaatschap en/of het fractievoorzitterschap neer te leggen als zich in de toekomst een serieus probleem rond de schulden zou voordoen.

Professor Elzinga is van mening dat burgemeester Leers de heer Van Rens op die manier onder curatele stelde en dat hij de andere fractievoorzitters over de afspraken had moeten informeren.

Wij zijn het niet eens met Elzinga.

Als burgemeester Leers de heer Van Rens dwingend een beperkende maatregel had opgelegd had hij de gemeenteraad daarover natuurlijk moeten informeren. Daarvan is echter geen sprake. De burgemeester dwong de heer van Rens tot niets, laat staan dat hij hem onder curatele stelde. De heer Van Rens was vrij om wel of niet de afgesproken gedragslijn te aanvaarden en te volgen. De burgemeester kon hem niet dwingen op te stappen als fractievoorzitter noch hem bijvoorbeeld het woord bij bepaalde zaken onthouden, eenvoudigweg omdat de Gemeentewet of een andere wet hem die bevoegdheid niet geeft, zoals Capra volkomen juist had vastgesteld. En ook de fractievoorzitters en zelfs de gemeenteraad hebben daartoe geen enkele bevoegdheid. Van Rens is een gekozen volksvertegenwoordiger en alleen de kiezers kunnen – bij de volgende verkiezingen – hem tot

de orde roepen (Wij gaan hier voorbij aan het feit dat de Gemeentewet bepaalde overtredingen noemt, op grond waarvan de gemeenteraad wel kan optreden, maar die zijn hier niet aan de orde). Het was uiteindelijk dus de heer van Rens die zich eventueel beperkingen oplegde en het was ook uitsluitend aan hem om hierover eventueel de CDA-fractie, andere fractievoorzitters of andere raadsleden te informeren. De burgemeester kan daarover geen enkel verwijt worden gemaakt, niet juridisch en niet bestuurlijk. Als burgemeester Leers verder was gegaan door de fractievoorzitters te vertellen welke gedragslijn de heer Van Rens zou moeten volgen, zou hij ten onrechte de indruk hebben gewekt dat hij die gedragslijn bepaalde en zou hij zich kwetsbaar hebben gemaakt wegens overschrijding van zijn bevoegdheden. De verantwoordelijkheid voor het wel of niet bespreken van deze zaak met de fractie van de heer van Rens of met andere fractievoorzitters lag dus geheel en al bij de heer Van Rens zelf.

Maar ook om een andere belangrijke reden heeft de burgemeester er goed aan gedaan de andere fractievoorzitters in 2003 of later niet te informeren. De informatie over de financiële problemen van de heer Van Rens was zeer privacygevoelig. Verstrekking van deze zeer vertrouwelijke informatie aan anderen kon voor de heer Van Rens zeer schadelijk zijn. De burgemeester zou dus ook het serieuze risico van een schadeclaim hebben gelopen als de informatie door zijn mededelingen zou zijn gaan lekken, temeer omdat de burgemeester geen bevoegdheid had om in formele zin tegen de heer van Rens op te treden.

Onze conclusie is dat burgemeester Leers juridisch en bestuurlijk niets ontoelaatbaars heeft gedaan bij zijn wijze van optreden jegens de heer van Rens. Integendeel, zijn optreden in deze lastige kwestie was moedig en tegelijkertijd juridisch en bestuurlijk volkomen correct en wijs, en het getuigde van zorgvuldigheid. De burgemeester deed het maximale dat hij in zijn positie kon doen en liet de uiteindelijke verantwoordelijkheid waar ze staatsrechtelijk hoorde: bij de heer Van Rens.

Zouden de heer van Rens - en misschien ook het plaatselijke CDA - bij de verkiezingen van 2006 eenzelfde zorgvuldigheid aan de dag hebben gelegd, dan had men zich deze schadelijke affaire mogelijk bespaard.

Prof. Dr. Arno Korsten, hoogleraar bestuurskunde aan de Open Universiteit en drs. C.J.N. Versteden, oud-gemeentesecretaris van Utrecht en oud-griffier/algemeen directeur van de provincie Noord-Holland en auteur gemeenterecht.